

Každý rok zemře v Evropě 25 tisíc lidí v důsledku infekce vyvolané bakterií rezistentní k antibiotikům

Tisková zpráva k evropskému antibiotickému dni 16. 11. 2015

Twenty-five thousand deaths every year in Europe associated with infection caused by antibiotic resistant bacteria

Press release on the European Antibiotic Awareness Day - 16 November 2015

Helena Žemličková

Antibiotika patří k největším objevům 20. století. Využití penicilinu pro terapeutické účely zahájilo zlatou éru antibiotik a v dnešní době je prakticky nemožné představit si moderní medicínu bez těchto léků. Chirurgické zákroky, použití agresivní chemoterapie nebo transplantační výkony – všechny tyto úkony by bez podpory antibiotické léčby nebyly možné. Používání antibiotik je ovšem doprovázeno nepříjemným vedlejším efektem, ziskem odolnosti mikrobů vůči antibiotikům. Nevhodné terapeutické používání antimikrobiálních látek v humánní a veterinární medicíně, používání antimikrobiálních látek i v indikacích mimo terapeutické účely, jakož i znečišťování životního prostředí antibiotiky totiž zrychluje vznik a šíření rezistentních mikroorganismů.

Dne 18. listopadu bude jako každoročně probíhat Evropský antibiotický den (EAAD). Cílem této aktivity Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) připravované v úzké spolupráci s Evropskou komisí a Světovou zdravotnickou organizací (WHO / Evropa), je poskytnout platformu a podporu pro národní kampaně zaměřené na uvážlivé používání antibiotik a upozornit na rizika spojená s jejich nevhodným užíváním. Antibiotická rezistence je jednou z největších hrozeb pro bezpečnost pacientů v evropských nemocnicích. **„Bakterie odolné vůči antibiotikům se staly nevítanou, ale běžnou součástí nemocničního prostředí, kde zvyšují nemocnost a úmrtnost pacientů, jakož i průměrnou délku pobytu v nemocnici. Studie ukazují, že až 50 % indikací antibiotik je nadbytečných a propagace pravidel vysvětlujících správné zacházení s antibiotiky může významně přispět k omezení jejich spotřeby,“** říká Hlavní hygienik ČR a náměstek ministra zdravotnictví Vladimír Valenta.

„V současnosti se v Evropských státech, včetně České republiky, objevují případy infekcí, které jsou způsobeny bakteriemi zcela nebo téměř zcela rezistentními k antibiotikům. Příkladem takových bakterií jsou enterobakterie produkující karbapenemázu (často *Klebsiella pneumoniae*),“ uvádí Helena Žemličková, vedoucí Národní referenční laboratoře pro antibiotika a zástupce České republiky pro agendu antibiotické rezistence v Evropském centru pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC). K léčbě těchto pacientů nelze racionálně zvolit žádná obvyklá antibiotika a terapie často spočívá v použití antibiotik, jejichž

účinnost i bezpečnost je omezená. **„Zvýšený výskyt multirezistentních bakterií se již projevil ve významném nárůstu spotřeby antibiotik specificky používaných pro léčbu pacientů infikovaných multirezistentními bakteriemi, který byl pozorován v několika evropských zemích v uplynulých pěti letech,“** říká Jiří Vlček, národní koordinátor evropské surveillance spotřeby antibiotik a dodává: **„Bohužel jsme v České republice také svědky nárůstu spotřeby antibiotik v primární péči.“** Michal Prokeš, člen Centrální koordinační skupiny Národního antibiotického programu, pak dodává: **„Stále předepisujeme antibiotika příliš často.“**

I letošní rok se budou konat různé odborné akce zaměřené na propagaci problému antibiotické rezistence, který se ve svém důsledku dotýká nás všech. Jednou z letošních priorit je i omezení samoléčby antibiotiky. Nedávné průzkumy (např. Eurobarometr) ukázaly, že ve všech zemích získává podstatná většina pacientů antibiotika na lékařský předpis. Stále však přetrvává jistá menšina, která konzumuje antibiotika bez předpisu nebo užívá antibiotika, která jim zbyla po předchozí léčbě. Edukace laické veřejnosti o nevhodnosti používání antibiotik při běžném nachlazení či chřipce a úskalích samoléčby antibiotiky může napomoci k zachování účinných léků pro budoucí generace.

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí úzce spolupracuje s Evropskou komisí a rovněž s agenturami EU, zúčastněnými stranami a organizacemi, které podporují nebo realizují osvětové kampaně zaměřené na uvážlivé používání antibiotik v souvislosti se zdravím lidí a zvířat, a to v souladu s integrovaným přístupem Evropské komise „Jedno zdraví“. V letošním roce se k evropské iniciativě připojila i Světová zdravotnická organizace (WHO) a Evropský antibiotický den je podporován Regionálním úřadem Světové zdravotnické organizace pro Evropu. V České republice se k propagaci EAAD letos připojila i Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně, která spolupracuje i s kanceláří WHO na Mezinárodním antibiotickém týdnu, globální kampani WHO.

Antimikrobiální rezistence je celosvětovým problémem, jehož řešení si vyžaduje koordinovaný a multioborový přístup. Snažíme se o to, abychom s vaší pomocí snížili nadužívání antibiotik tak, aby tyto léky, které zachraňují lidské životy, byly účinné i v budoucnosti.

Další informace naleznete:

<http://www.szu.cz/evropsky-antibioticky-den-eaad>

<http://ecdc.europa.eu/cs/eaad/Pages/Home.aspx>

<http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/antimicrobial-resistance>

*Doc. MUDr. Helena Žemličková, Ph.D.
vedoucí NRL pro antibiotika SZÚ-CEM,
zástupce České republiky
pro agendu antibiotické rezistence v ECDC*